

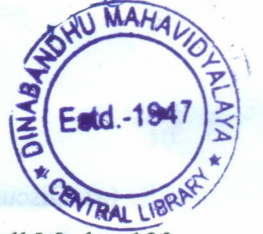

WEST BENGAL STATE UNIVERSITY

B.A. General PART-I Examinations, 2018

SANSKRIT-GENERAL

PAPER-SANG-I

Time Allotted: 3 Hours

Full Marks: 100

*The figures in the margin indicate full marks.
Candidates should answer in their own words and adhere to the word limit as practicable.*

UNIT-I

[Marks: 10]

1. (a) Define and illustrate any **three** from the following metres: 2×3 = 6
निम्नलिखित ये-कोनो **तिन** छन्देर लक्षणसह उदाहरण दाओः
इन्द्रवज्रा, रथीद्धता, वंशस्थविल, शालिनी, हरिणी।
- (b) Scan and define any **two** from the following metres: 2×2 = 4
निम्नलिखित ये-कोनो **दू** गणविभागपूर्वक छन्द निर्णय करोः
(i) यदि यथा वदति क्षितिपस्तथा।
(ii) दुष्यन्तस्तव शरणं भवत्विदानीम्।
(iii) ममापि च क्षपयतु नीललोहितः।
(iv) जनाकीर्णं मन्ये हुतवहपरीतं गृहमिव।

UNIT-II

[Marks: 10]

2. (a) Decline any **five** from the following: 1×5 = 5
निम्नलिखित ये-कोनो **पाँच** शब्दरूप निर्णय करोः
(i) मति in द्वितीया द्विवचन। (ii) स्वसृ in प्रथमा बहुवचन।
(iii) आत्मन् in षष्ठी बहुवचन। (iv) वधु in पञ्चमी एकवचन।
(v) नदी in द्वितीया बहुवचन। (vi) अस्मद in चतुर्थी बहुवचन।
(vii) युष्मद् in पञ्चमी बहुवचन। (viii) पितृ in चतुर्थी एकवचन।
- (b) Conjugate any **five** from the following: 1×5 = 5
निम्नलिखित ये-कोनो **पाँच** धातुरूप लेखोः
(i) √शी in लट् 1st person plural.
(ii) √गम् in लङ् 2nd person plural.
(iii) √सेव् in लोट् 2nd person plural.
(iv) √दिव् in विधिलिङ् 1st person singular.
(v) √पद् in लृट् 2nd person plural.

- (vi) √लम् in लोट् 2nd person singular.
(vii) √शु in लृट् 1st person dual.
(viii) √वद् in लङ् 2nd person dual.

UNIT-III

[Marks: 40]

3. (a) Discuss the significance of the 'dream sequence' in the drama 12
Svapnavāsavadattam.

স্বপ্নবাসবদত্তম্ নাটকে স্বপ্নদৃশ্যের তাৎপর্য আলোচনা করো।

OR

Write a comparative note on the character of Vāsavadattā and Padmāvati.

বাসবদত্তা ও পদ্মাবতী চরিত্রের তুলনামূলক আলোচনা করো।

OR

Write about the contribution of Yaugandharāyana in the drama
Svapnavāsavadattam.

স্বপ্নবাসবদত্তম্ নাটকে যৌগন্ধরায়ণের অবদান আলোচনা করো।

- (b) Translate into Bengali or English any *one* of the following: 6

নিম্নলিখিত যে-কোনো একটি শ্লোক বাংলায় অথবা ইংরেজিতে অনুবাদ করো:

- (i) कार्य नैवार्थनार्पि भोगैर्न वस्त्रै-

নাহঁ কাষায়ং বৃত্তিহেতোঃ প্রপন্নঃ।

ধীরা কন্যেয়ং দৃষ্টধর্মপ্রচারা

শাক্তা চারিত্রং রক্ষিতুং মে ভগিন্যাঃ ॥

- (ii) कः कं शक्तो रक्षितुं मृत्युकाले

রজ্জুচ্চড়ে কে ধটং ধারয়ন্তি।

এবং লোকস্তুল্যধর্মো বনানাং

কালে কালে চিহ্নতে রুহতে চ ॥

OR

Write short notes on any *two* from the following: 3×2 = 6

নিম্নলিখিতগুলির মধ্যে যে-কোনো দুটির সংক্ষিপ্ত টীকা লেখো:

অবন্তিকা, ঘোষবতী, রুমণবান্, ধাত্রী।

- (c) Explain with reference to the context any *one* from the following sloka: 7

নিম্নলিখিত যে কোনো একটি শ্লোকের সপ্রসঙ্গ ব্যাখ্যা করো:

- (i) सुखमर्था भवेद् दातुं सुखं प्राणाः सुखं तपः।

সুখমন্যদ ভবেৎ সর্বং দুঃখং ন্যাসস্য রক্ষণম্ ॥

- (ii) गुणानां वा विशालानां सत्काराणां च नित्यशः।

কর্তার সুলভা লোকে বিজ্ঞাতারস্তু দুর্লভাঃ ॥

4. (a) Who is Śukanāsa? Whom did he advise and why? Describe the nature of selfish kings as stated by Śukanāsa. 1+1+2+6

শুকনাস কে ? তিনি কাকে উপদেশ দিয়েছিলেন এবং কেন দিয়েছিলেন ? শুকনাসের উপদেশানুসারে স্বার্থপর রাজাদের স্বভাব বর্ণনা করো।

OR

Give an idea of Bāṇabhatta and his works. 10

বাণভট্ট ও তাঁর রচনাসমূহের পরিচয় দাও।

- (b) Translate into Bengali of English any *one* from the following: 5

নিম্নলিখিত যে-কোনো একটি অনুচ্ছেদের বাংলা অথবা ইংরেজিতে অনুবাদ করো:

(i) विदितवेदितव्यस्य अधीत-सर्वशास्त्रस्य ते नाल्पमप्युपदेष्टव्यमस्ति । केवलञ्च निसर्गत एव अभानुभेद्यमरत्नालोकच्छेद्यमप्रदीपप्रभापनेयमतिगहनं तमो यौवनप्रभवम् ।

(ii) अनर्थकायासान्तरितविषयोपभोगसुखमइत्युपहसन्ति विद्वज्जन् । जरावैक्लव्यप्रलपितमिति पश्यन्ति वृद्धजनोपदेशम् । आत्मप्रज्ञापরিभव इत्यसूयन्ति सचिवोपदेशाय ।

UNIT-IV

[Marks: 15]

5. (a) Account for the case-endings in any *six* from the following underlined words: 1×6 = 6

নিম্নরেখাক্তি যে-কোনো ছয়টি পদের কারক বিভক্তি নির্ণয় করো:

(i) विप्रः <u>चक्षुषा</u> काणः ।	(ii) रुदतः <u>पुत्रस्य</u> पिता जगाम ।
(iii) क्रोशं <u>कुटिला</u> नदी ।	(iv) गोपः <u>गां</u> दीग्धि पयः ।
(v) कृष्णस्य <u>कृतिः</u> ।	(vi) माथुराः <u>पाटलिपुत्रकेभ्यः</u> आढ्यतराः ।
(vii) इन्द्राय <u>वषट्</u> ।	(viii) <u>चैत्रात्</u> पूर्वः फाल्गुनः ।
(ix) <u>प्रासादात्</u> प्रेक्षते राजा ।	(x) <u>चर्मणि</u> द्वीपिनं हन्ति ।

- (b) Illustrate the uses of any *two* from the following: 2×2 = 4

নিম্নলিখিত যে-কোনো দুটি শ্রয়োগের উদাহরণ দাও:

(i) अधिकरणे द्वितीया ।	(ii) निर्धारणे सप्तमी ।
(iii) भावे सप्तमी ।	(iv) उत्पातेन ज्ञापिते च ।

- (c) Join in Sandhi any *two* from the following: 1×2 = 2

নিম্নলিখিত যে-কোনো দুটির সন্ধি করো:

(i) गो + अक्षः ।	(ii) बालिके + एते ।
(iii) धावन् + छागः ।	(iv) शे + अनम् ।
(v) षट् + आननः ।	

(d) Disjoin in Sandhi any **three** from the following:

1×3 = 3

নিম্নলিখিত যে-কোনো তিনটি সন্ধিবিচ্ছেদ করো:

(i) প্রমবিহ

(ii) প্রতীক্ষা

(iii) সীমন্ত:

(iv) হরীরম্য

(v) স্বাগতম্

(vi) সংস্কার:।

UNIT-V

[Marks: 25]

6. Translate the following passage into Sanskrit:

10

নিম্নলিখিত অনুচ্ছেদটি সংস্কৃতে অনুবাদ করো:

Man is the maker of his own fate. So do not lie idle, but try to attain the goal in life. Make every moment fruitful. Then you will achieve all success.

মানবই নিজের ভাগ্য নির্মাতা। তাই অলস হয়ে থাকবে না, জীবনের লক্ষ্য পৌঁছানোর জন্যে চেষ্টা করা উচিত। প্রতিটি মুহূর্তকে ফলবান করো। তাহলে তোমার সাফল্য আসবে।

OR

One day two friends were going along a forest path. Suddenly they saw a bear coming towards them. One of them knew how to climb a tree. He at once climbed a nearby tree.

একদিন দুই বন্ধু বনপথ ধরে যাচ্ছিল। হঠাৎ তারা দেখল যে, একটি ভালুক তাদের দিকে আসছে। তাদের দুজনের মধ্যে একজন গাছে উঠতে জানত। সে তৎক্ষণাৎ নিকটবর্তী একটি গাছে উঠে পড়ল।

7. Read the following passage and answer the questions given below in Sanskrit.

নিম্নলিখিত অনুচ্ছেদটি পড়ো এবং প্রদত্ত প্রশ্নগুলির উত্তর সংস্কৃতে দাও:

अस्ति कस्मिंश्चिद् वनप्रदेशे नानाजलचरसनार्थं महत् सरः। तत्र च कृताश्रयो वक एको वृद्धभावमुपगतो मत्स्यान् व्यापादयितुम् असमर्थः। ततश्च क्षुत्क्षामकण्ठः उपविष्टो धरातलमभिषिञ्चन् रुरोद। एकः कुलीरको नानाजलचरसमेतः समेत्य तस्य दुःखेन दुःखितः सादरम् इममूचे - "माम! किमद्यत्वया नाहारवृत्तिरनुष्ठीयते ? केवलमश्रुपूर्णनेत्राभ्यां सनिःश्वासेन स्थीयते ?

(i) महासरः कुत्र कीदृशम् आसीत् ?

2

(ii) तस्य तीरे कः उपविष्टः ?

1

(iii) सः कीदृशीमवस्थां प्राप्तवान् ?

2

(iv) तीरे उपविश्य स किमकरोत् ?

2

(v) तत्समीपे कः केन सह कथमागतः ?

4

(vi) स तत्र आगत्य वकं किमपृच्छत् ?

4

—x—